

Barcelona té 64 barris...

Com a estudiant de geografia que he sigut, m'he vist sovint en la necessitat de recórrer a peu barris de Barcelona. Això m'ha dut a conèixer i descobrir carrers, racons i barris sencers totalment desconeguts per a mi i a adonar-me que Barcelona no és solament l'espai on habitualment un individu viu, treballa i es mou segons el seu ambient, sinó una immensa ciutat amb unes deficiències que s'accentuen greument a nivell cultural i a mesura que ens anem allunyant del centre.

L'únic aspecte que m'interessa ressaltar és la falta alarmant de biblioteques públiques o populars. La curiositat m'ha dut a fer una aplicació dels estàndars de la IFLA com a model teòric del que hauria de ser la infraestructura bibliotecària en una ciutat que es diu o es creu culta.

A la gent, com jo, que hem estat educats en un ambient cultural de postguerra en el qual llegir era considerat perdre el temps o quelcom pitjor, ens preocupa molt constatar aquestes manques i, sobretot, adonar-nos que les biblioteques i tot el que s'hi refereix, per exemple la professió, estan col·locades en l'últim esglaó del desenvolupament cultural com una cosa que ja vindrà per afegit quan la situació cultural del país ho permeti. Jo crec que és ben bé al revés i molts països en procés de desenvolupament ens ho podrien ensenyar (no cal dir dels països desenvolupats).

Si això es concretés en el fet que en tot el llibre blanc sobre l'educació a l'Estat espanyol ni tan sols s'anomenen les biblioteques, que són indispensables o haurien de ser-ho en qualsevol centre d'ensenyament, podríem estar contents. Però és greu que aquesta manera de pensar està fins i tot en el més profund de la ment de la gent que en podríem dir "progre", o sigui professionals intel·lectualment i políticament formats, etc..., segurament perquè han crescut en un ambient i una època en què les Biblioteques eren un luxe, una cosa supèrflua, i on la cultura no és encara un dret de tothom sinó el privilegi d'uns quants.

Per sort, la consciència de la necessitat de biblioteques públiques és cada dia més gran, ja que està gairebé en totes les llistes de reivindicacions que es fan als barris a partir de les seves associacions de veïns.

Precisament per aplicar aquests estàndars he pres la unitat de barri, considerant-lo com a una comunitat, encara que a la pràctica no sigui ben bé així i la mobilitat d'algunes persones sigui més gran, però és cert que les associacions de veïns tendeixen a que els barris aglutinin la vida cultural a l'entorn d'alguns centres en el mateix barri.

Avui us exposaré els resultats que he obtingut en tres barris considerats primer de forma independent i després com un tot: Sants, La Bordeta i Hostafrancs. No són barris recents, ni perifèrics, sinó que pesen molt en la història de Barcelona i han contribuït en tots els ordres al desenvolupament de la ciutat.

Sants, com tots els barris que formen municipis independents, té encara un gran nombre de centres culturals i en canvi li manquen totalment les biblioteques. Ha rebut una gran quantitat d'immigració, degut a les indústries que s'hi instal·laren, ha crescut ràpidament i ha esdevingut un barri obrer. Segui pel que sigui, ha estat un barri oblidat sense cap escola des de 1939, degradat per les vies ràpides i trens que el creuen. La poca vida cultural que hi queda ha estat revifada recentment, sobretot pel Centre Social.

La Bordeta, és més recent, però aviat degradat. Té en quantitat problemes derivats de les instal·lacions industrials i està mancat pràcticament de tot. La parròquia de Sant Medir ha representat un desvetllament de les inquietuds, també de les culturals.

Hostafrancs és un barri que ha crescut amb la immigració, però curiosament és el segon barri de Barcelona en proporció de catalano-parlants després de Gràcia i això és degut al fet que els seus immigrants provenen gairebé tots de Castelló per treballar en les indústries rajoleres. De tots tres és l'únic que té una biblioteca pública i també el que està més ben dotat d'escoles. (*Vegeu l'obra de J. Fabre-J.M. Huertas Clavería: "Tots els barris de Barcelona", Edicions 62, Barcelona, 1976*).

SANTS té una població de 65.000 habitants.

Segons els estàndars de IFLA, una comunitat de 60 a 80 mil h. ha de tenir 4 biblioteques públiques i en elles un promig de 2 a 1,5 llibres per persona, que vol dir de 130 a 97 mil llibres, repartits per aquestes biblioteques.

L'augment anual seria de 250 obres per cada 1000 habitants, o sigui 16.250 llibres a l'any.

En la realitat, no té cap biblioteca pública.

LA BORDETA té una població de 10.000 habitants.

Una comunitat fins a 20.000 h. hauria de tenir una biblioteca amb un promig de 3 a 2 llibres/persona, que vol dir de 30 a 20 mil llibres i un creixement anual de 2.500 llibres.

No té cap biblioteca pública.

HOSTAFRANCS té una població de 15.000 habitants.

Hauria de tenir una biblioteca, però com que té més habitants, el nombre de llibres es multiplica, encara que segueixin els mateixos promitjos de 3 a 2 l/p. El total de llibres serà de 45 a 30 mil, amb un augment de 3.750 llibres a l'any.

Té una biblioteca de la Diputació al carrer Torre Damians, 6.

Aquesta biblioteca posseeix 3.200 llibres i el nombre aproximat de noves adquisicions a l'any és de 150 llibres. Està portada per personal no bibliotecari, ja que es considera filial d'una altra, però es troba sense mare.

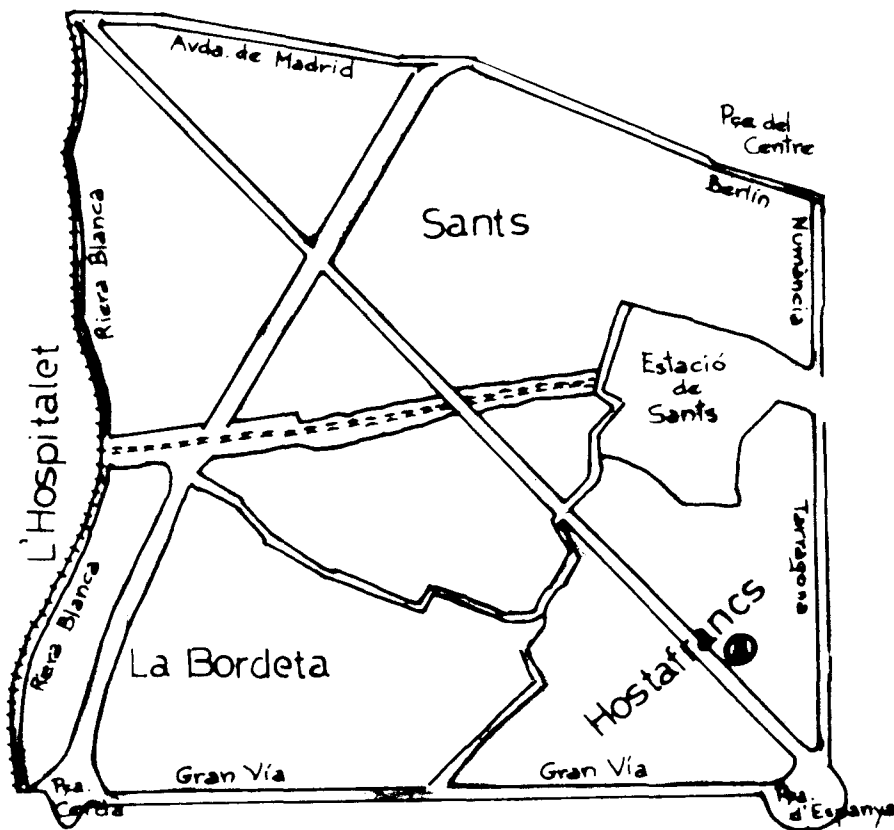
Suposem que tots els habitants de tots tres barris poden acudir a aquesta biblioteca, fins i tot nens, jubilats, etc... Prenent les dades globalment el nombre d'habitants serà de 90.000. Això vol dir que el nombre de llibres, aplicant el promig de 2 a 1'5 l/p, que és el que es dona per 20 a 100 mil habitants, donaria un total de 180 a 135 mil llibres i un augment a l'any de 22.500 llibres. De tots aquests percentatges que hem fet 1/3 han de ser infantils. Aplicant això a aquesta darrera xifra, val a dir que cada any s'haurien d'adquirir 7.500 llibres infantils per poder satisfer una població de 90.000 persones.

Naturalment, ja ens podem adonar que no es tracta que una sola biblioteca de barri posseeixi de 180 a 150 mil llibres, ni de que adquireixi 22.500 nous llibres a l'any, sinó que el que cal és un nombre més gran de biblioteques a cada barri.

La situació no és gaire engrescadora i el problema real continua sent qui o quins organismes s'han de responsabilitzar de tot això o, més ben dit, quins organismes voldríem nosaltres que es preocupessin en el futur de proporcionar a tothom biblioteques autènticament populars. Biblioteques populars que, com les d'altres temps, complissin la seva raó específica de ser en el context de l'actual dinàmica social dels barris.

No hem d'oblidar que una de les finalitats de l'associació és també: "Fomentar la creació de noves Biblioteques Públiques i revitalitzar les existents pels mitjans al seu abast..." I el primer pas és posar en evidència aquesta necessitat.

Elisa Camps Mundó
Bibliotecària

SANTS

65.000 h.
cap biblioteca

LA BORDETA

10.000 h.
cap biblioteca

HOSTAFRANCS

15.000 h.
una biblioteca
escassament do-
tada